

Työmiehen Katkismus.

Mukailu ulkomaisten lähteiden mukaan.

I.

Pääoma ja työ.

II

Kansan asema.

III.

Mitä sosialismi tahtoo.

Helsingissä,

Kirjapaino Gutenberg Boktryckeriet,

1899.

3716 ^a

141.8 K
Työmiehen

TYÖMIEHEN KATKISMUS.

I.

PÄÄOMA JA TYÖ.

II.

KANSAN ASEMA.

III.

MITÄ SOSIALISMI TAHTOO.

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
KIRJASTO

1290613537

Helsingissä,

Kirjapaino Gutenberg Boktryckeriet,
1899.

TYÖMIEHEN KATKISMUS

LAUOJA JA TYÖ

LAUOJA JA TYÖ

LAUOJA JA TYÖ

Työmiehen katkismus.

I.

Pääoma ja työ.

1. Kuka sinä olet?

— Minä olen työmies.

2. Mitä sinä työmiehellä tarkoitat?

— Työmies on jokainen, joka tekee yhteiskuntaa hyödyttävää työtä tahi yhteiskunnalle hyödyllistä palvelusta.

3. Täytyykö jokaisen ihmisen tehdä työtä, tullakseen pidetyksi hyödyllisenä yhteiskunnanjäsenenä?

— Ei, harvalukuinen vähemmistö anastaa itselleen suurimman osan työntuloksista voitto-osinkojen, korkojen, kohtuuttomien palkkojen ja eläkkeiden muodossa. Tämä vähemmistö pitää itseään ihmiskunnan hyödyllisimpänä osana.

4. Miksi sinä pidät sitä ajatusta vääränä?

— Sentähden, että minun mielestäni on jokaisella luonnollinen oikeus nauttia tulokset omasta mutta ei toisten työstä.

5. Kuka nauttii toisten työntuloksia?

— Työnostaja, kapitalisti, jokainen, joka nauttii etuja toisten työstä.

6. Etkö sinä sitte pidä työnostajan, kapitalistin ja virkamiehen toimintaa työnä?

— Kyllä, monet mainitsemistasi tekevät työtä ja yhteiskunnalle hyödyllistä palvelusta, mutta antaako se heille oikeuden anastaa toisten työn hedelmiä?

7. Kuinka joku voi toisten työstä hedelmät ottaa?

— Siten, että kaikki tuotantovälikappaleet, maat, kaivokset, koneet, työaseet ja raakatavarat ovat pienen kapitalistijoukon hallussa, jotka saadakseen näistä välikappaleista voittoa, ostavat niiden ihmisten työvoiman, jotka eivät mitään omista, mahdollisimman alhaisesta hinnasta. Tämä hinta on työpalkka, joka ei koskaan saa nousta niin kalliiksi, että se kuluttaisi kapitalistin voiton, vaan ei se myöskään saa pitemmäksi ajaksi painua niin alas, ettei se korvaisi uuden työvoiman kasvatuskustannuksia.

8. Mitä kustannuksia on työvoiman kasvattamisesta?

— Niihin kuuluu kaikki, mikä on välttämätöntä palkkatyömiehen elämän ylläpitämiseksi ja hänen sukunsa lisääntymiseksi. Mutta kun elantokustannukset riippuvat elintavoista, niin vaihtelevat palkat paikkojen ja aikojen mukaan. Työmiesten työnsuuruus, se on työkyky, on kuitenkin yleensä korkeampien palkkain arvoinen; muuten perustaisivatkin kapitalistit liikkeensä yksinomaan sellaisille seuduille, joissa työmiesten elantokustannukset olisivat alhaisimmat.

9. Työmiesten tarvitsee niinmuodoin omistaa ainoastaan kalliimmat elintavat saadakseen palkansa korkeammiksi?

— Jos työmiehet olisivat yksimielisiä ja esiintyisivät päättäväisesti, voisivat he estää kapitalisteja heidän elinehtojansa alentamasta. Palkkaa ei kuitenkaan voida nykyisissä oloissa kohottaa niin ylös, että työnostajan tahi kapitalistin voitto joutuisi vaaraan. Tarvitaan uusi yhteiskunta, toisille perusteille rakettu kuin nykyinen, jotta työn koko tulos, sitte kun siitä ensin on vähennetty, mitä tarvitaan heikkojen ylläpitämiseksi ja yhteisten, yhteiskunnallisten tarpeitten kustannukset y. m., lankeaisi niille, jotka työn tekevät.

10. Minkätähden koettavat työnostajat hajoittaa työmiehiä ja estää heitä yhdistymästä?

— Sentähden, että työmiesten yksimielisyys on risti-riidassa työnostajain etujen kanssa. Työväestön yhteenliittymistä koetetaan vastustaa kaikilla keinoilla: lakko-säännöillä, vuosikontrahdeilla, vainoamalla työmiesten »johdajia» j. n. e. Pääoman edut vaativat työvoiman saamista alhaisimmalla hinnalla, ja niin kauvan kuin työmiehet ovat erimielisiä, alentavat he toistensa palkkoja.

11. Millä tavalla?

— Kun ihmisellinen työvoima on muuttunut markkinatavaraksi, jonka hinnan määrää tarjonta ja kysyntä ja kun työvoima-tavaran omistajan täytyy myydä se, jollei tahdo kuolla nälkään, mutta työnostaja, kapitalisti saattaa odottaa, niin on myyjä, työmies, pakko-asemassa.

12. Mutta sinun täytyy kuitenkin myöntää, että samassa ammatissa maksetaan erilaisia palk-

koja ja että kunnollinen saa enemmän kuin taitamaton, ahkera enemmän kuin laiska?

— Kyllä, pääoma maksaa sille työmiehelle paremman palkan, joka ahkeruudellaan ja taitavuudellaan lisää sen voittoa; ja löytyy työmiehiä, jotka ponnistelevat itsensä kuoliaiksi, saadakseen pari penniä enemmän tunnissa. Sellaiset ovat pääoman suosikkeja. Mutta pääoman ja työn välisiin suhteisiin eivät poikkeustapaukset mitään vaikuta.

13. Tiedätkö myöskin, että pääoma joskus antaa työmiehille osan voitosta?

— Sen tiedän aivan hyvin. Se on sukkela kapitalistinen koukku, jolla koetetaan kiihottaa työmiehiä suurempiin ponnistuksiin, pääoman voiton monenkertaisesti kasvattamiseksi. Pieni palkankorotus, jonka työmies siten voi saavuttaa, ei ole laisinkaan oikeassa suhteessa hänen työvoimansa nopeampaan kulutukseen.

14. Sanoit että tuotantovälikappaleet ovat kapitalistein hallussa, mutta etkö tiedä, että myöskin työmiehet omistavat koneita ja työaseita, joitten avulla he elatuksensa ansaitsevat. Muistutan sinua ainoastaan ompelukoneesta. Onko ompelukoneen omistaja kapitalisti?

— Jos ompelukoneen omistaja itse sitä käyttämällä ansaitsee sen avulla elatuksensa, kuten esimerkiksi räätäli, niin on hän työmies eikä kapitalisti. Jos sitävastoin ompelukoneen omistaja antaa sen toisten käytettäväksi, saadakseen itse voittoa heidän työstään, niin silloin on hän kapitalisti.

15. Millä tavalla tuotantovälikappaleiden omistaja saa oikeudetonta etua toisten työstä?

— Hän ei maksa heille palkkaa koko siitä ajasta, jonka he ovat työskennelleet.

16. Selitä se esimerkillä.

— Tvönostaja N. N. perustaa jalkinetehtaan. Hän vuokraa tehdashuoneiston, ostaa koneita, työkaluja ja raaka-aineita, sekä hankkii 20 työmiestä, joille hän maksaa osittain päivä- ja viikkopalkan, osittain urakan mukaan. Otaksuamme, että herra N. N. on harvinaisen hyväntahtoinen mies eikä tunne laisinkaan yliarvon syntymisen lakeja. Hän tietää ainoastaan, että hänen hankkimansa työmiehet voivat käsillä olevilla koneilla ja työaseilla valmistaa kaksikymmentä paria saappaita kuudessa tunnissa ja hän päättää sen vuoksi ottaa käytäntöön kuusituntisen työpäivän, koska hän luulee liikkeensä kannattavan, jos sen tuotanto on kaksikymmentä paria saappaita päivässä. Hän laskee seuraavalla tavalla:

Työpalkka 20:nelle työmiehelle à 3 m., Smk. 60: —

Raaka-aineet, koneitten kuluminen,
pääoman korko ja muut kustannukset . . . . . ” 80: —

Valmistuskustannukset 20:nestä pa-

rista saappaita . . . . . Smk. 140: —
eli 7 markkaa pari.

Hän tahtoo tietysti ansaita liikkeellään ja määrää siis 9 markkaa saapasparin hinnaksi, mutta huomaa kauhukseen, että toiset tehtailijat myyvät samallaisia saappaita 7: 50:stä pari. Eräs ystävä huomauttaa nyt hänelle, että toiset tehtailijat teettävät työmiehillään 10-tuntisia ja pitempiäkin päiviä sekä neuvoo hänenkin tekemään samoin. Hra N. N. lisää nyt työajan 10-tuntiseksi ja huo-

maa nyt kuinka oikea viisaan ystävänsä neuvo oli. Nyt on lasku seuraava:

Työpalkka 20:nelle työmiehelle à 3 m., Smk. 60: —

Raaka-aineet y. m. 33:meen pariin

saappaita . . . . . „ 132: —

Valmistuskustannukset 33:sta parista

saappaita . . . . . Smk. 192: —

Nyt maksaa jokainen saapaspari hänelle ainoastaan 5 markkaa 82 penniä 7 markan sijasta ja nyt voi hra NN. myydä parin 7 markasta samoin kuin kilpailijatkin ja ansaitsee vielä sievosen summan. Työmiehet olivat ennen valmistaneet ainoastaan noin saappaiden arvon, mutta nyt, tehdessään työtä 4 tuntia enemmän, tuottavat he *yliarvoa*, joka tulee hra N. N:n hyväksi.

17. Ovatko olosuhteet samallaiset myöskin pikkuteollisuudessa?

— Luonnollisesti! Räätäli, joka käyttää kisälliä ja oppilaita, joille hän maksaa ainoastaan tavallisen palkan, nauttii voittoa heidän työstään samoin kuin tehtailija, joka rikastuu työmiestensä työllä.

18. Mutta etkö tunne ollenkaan kapitalistin tai työnostajan tappion mahdollisuutta vai etkö tahdo ottaa sitä huomioon?

— Sen minä kyllä tunnen tarpeeksi hyvin. Yksityisen työnostajan tappion mahdollisuus on usein hyvin suuri ja joskus hän menettää sentähden omaisuutensa, mutta meillä ei ole tekemistä yksilön kohtalon kanssa, vaan meidän tulee ottaa huomioon koko luokan yhteiskunnallinen toiminta. Kapitalistisessa tuotantojärjestelmässä ovat kapitalistiluokka ja tyväenluokka, työnostajat ja työnmyyjät vastakkain, Työnostajan tappion mahdolli-

suutta eivät työmiehet synnytä, vaan sen vaikuttavat yhteisesti monet muut kapitalistisen tuotantojärjestelmän aikaansaamat epäkohdat tai olosuhteet. Sitäpaitsi on tappionmahdollisuus suhteellisesti hyvin pieni voitonmahdollisuuteen verraten: sen todistaa pääoman nopea kasvaminen kaikissa maissa.

19. Puhut kapitalistisesta tuotantojärjestelmästä, mitä se on?

— Tavarain valmistus- eli tuotantotapa, jossa valmistus- eli tuotantovälikappaleiden omistaja nauttii ylimääräisen omaksi hyväkseen, ostettuaan työmiesten työvoiman käyvästä hinnasta, s. o. käytettyään sitä enemmän arvosta kuin hän siitä on maksanut.

20. Väität siis, ettei työnostaja maksa työmiehen työvoimasta sen täyttää arvoa?

— Työvoiman vaihtoarvo, samoin kuin muidenkin tavaroiden, riippuu sen valmistuskustannuksista. Mutta jollei työvoiman ostaja maksa siitä enempää, ei se ole hänen syynsä. Ei kukaan työnostaja tahi kapitalisti voi olla välittämättä taloudellisista laeista tahi niitä vastustaa. Sentähden minä huomautankin erityisesti, että se on *järjestelmä*, josta me kaikki olemme riippuvassa asemassa, ja joka on muutettava. Kapitalistinen tuotantotapa pakottaa työmiehen, »kaiken arvon synnyttäjän», näkemään nälkää sill'aikaa kun työn tulokset alituisesti lisääntyvät.

21. Sanot, ettei työvoiman nylkemistä voida poistaa nykyisen järjestelmän vallitessa; minkälaisissa olosuhteissa se sitte voidaan poistaa?

— Työvoima saa oikean arvonsa vasta sitte, kun tuotantovälikappaleet eivät enää ole yksityistä vaan yh-

teiskunnallista omaisuutta. Yhteiskunnalla ei ele mitään etua jäsentensä oikeuksien polkemisesta, kun sitä vastoin yksityinen, niin pian kuin hän omistaa tuotantovälikappaleita, on siihen pakotettu, jollei hän tahdo vapaaehtoisesti luopua yhteiskunnallisesta asemastaan.

22. Mitä voivat työmiehet tehdä kiiruhtaakseen yhteiskunnallisen tuotantotavan käytäntöön saamista?

— Paljo! Ensiksi täytyy heidän kuitenkin oppia tuntemaan luokka-asemansa, kohota »luokkatietoisuuteen». Sen lisäksi täytyy heidän järjestäytyä ja astua luokka-taisteluun sekä tehdä kaikki, minkä voivat, saavuttaakseen valtiollisen valta-aseman yhteiskunnassa.

23. Mikä on luokkatietoisuus?

— Se on yhteistunne jonkun kansanluokan keskuudessa, tieto sitä luokkaa yhteisesti rasittavista epäkohdista ja keinoista, joilla epäkohdat saadaan poistetuiksi. Palkkatyömiehet saavuttavat sellaisen tietoisuuden opittuaan käsittelemään taloudelliset vaikutussuhteet köyhyyden ja rikoksien, sairauden ja tietämättömyyden, rikkauden ja vallan, sivistyksen ja terveyden välillä ja että useimmat yhteiskunnalliset ja valtiolliset ilmiöt saavat alkunsa omistavien ja omaisuutta vailla olevien luokkien vastakohtaisuuksista.

24. Ovatko ainoastaan omaisuutta vailla olevat kansalaiset luokkatietoisia?

— Asian laita on melkein päinvastoin. Luokkatietoisuus on tunkeutunut paljoa syvemmälle omistavien luokkien keskuudessa, he toimivat sekä vaistomaisesti, että itsetietoisesti kaikin tavoin luokkansa valta aseman py-

syttämiseksi ja vahvistamiseksi, kun sitävastoin työväki ei ole tehnyt melkein mitään etujensa valvomiseksi.

25. Minkä tähden sinä sanot luokkataistelun ja valtiollisen vallan saavuttamisen olevan välttämätöntä?

— Sentähden, että luokkavallan välttämätön seuraus on luokkataistelu! Luokkavalta taasen voidaan poistaa ainoastaan siten, että työmiehet saavuttavat valtiollista vaikutusvaltaa ja käyttävät sitä hyväkseen. Taistelu on ratkaistava valtiollisella alalla, mutta sentähden ei siltä saa laiminlyödä ammattitaistelua, jolla myöskin suureksi osaksi on valtiollinen luonne.

26. Mitä pitäisi vallassa-olevien luokkien vähintäänkin myöntää, jotta työmiehet saavuttaisivat kehittymisen mahdollisuuden valtiollisissa ja yhteiskunnallisissa suhteissa?

— Ennen kaikkea pitäisi saada käytäntöön kaikki paperilla myönnettyt kansalaisoikeudet ja lain kautta turvata työmiesten yhdistymis-, kokous- ja puhevapaus kaikkia työnostajain hyökkäyksiä ja estämisyriytyksiä vastaan, sekä myöntää työmiehillekin oikeus kirjallisuuden ja sanomalehdistön avulla etujaan valvomaan ja vielä lisäksi lyhentää työaika nykyisen kehityksen ja terveydellisten sekä sivistyksellisten vaatimuksien mukaiseksi. Mutta kaikkia näitä vaatimuksia työnostajat sokeasti vastustavat.

27. Miksi työnostajat vastustavat työajan lyhennystä?

— He pelkäävät yliarvon vähenevän. Olen jo sanonut, että työpäivä jakautuu kahteen osaan, työpäivän toisella osalla valmistetaan arvoa raaka-aineille ja työs-

kennellään koneitten ja työaseiden kulumisen sekä työpalkan edestä, toisella osalla tuotetaan yliarvoa, voittoa kapitalistille. Kapitalistit pelkäävät, että lyhentäminen koskisi ainoastaan jälkimmäistä osaa. Todellisuudessa tulisi lyhennystä korvaamaan kehittyneemmät työtavat ja paremmat koneet sekä suurempi työn nopeus, joten työnostajain vahinko työajan lyhentämisestä jäisi sangen vähäiseksi ja useissa tapauksissa eivät he kärsisi siitä vahinkoa laisinkaan.

28. Vastustavatko kapitalistit myöskin muista syistä työajan lyhennystä?

— Vastustavat; he palkäävät, että työmiesten suuremman vapauden seurauksena olisi suuremmat elämäntaamukset, joten myöskin palkkoja täytyisi kohottaa. He pelkäävät myöskin, että työajan lyhennystä seuraisi »teollisuuden varajoukon» vähentyminen.

29. Mikä on teollisuuden varajoukko?

— Sen muodostavat työttömät, joitten luku samassa määrässä lisääntyy, kuin kapitalistinen tuotantojärjestelmä kehittyy. Siihen kuuluvat vielä lisäksi ne työmiehet, joita kapitalistit hankkivat yleisestä kehityksestä jalemmä jääneistä maanääristä, sekä myöskin naiset ja lapset, jotka ovat tyytyväisiä huonompaan ruokaan ja vaatteisiin sekä siis myöskin alhaisempiin palkkoihin kuin minä. Kaikkia näitä käyttävät kapitalistit *palkanalentajina* niitä työmiehiä vastaan, joilla sattuu olemaan työtä. Varajoukko kasvaa yhä suuremmaksi, jollei työpäivää lyhennetä.

30. Kuinka niin?

— Koska kapitalistinen tuotanto edellyttää vapaita markkinoita (ei sen sanan tavallisessa meikäläisessä ahtaassa

merkityksessä, vaan laajemmin, käsittäen yleensä kauppaa ja kauppapaikkojakin) vieläpä, korkeammalle kehittyneenä, maailmanmarkkinoita ja kun tuotanto ei ole järjestetty, niin syntyy seisahduksia teollisuudessa, jotka synnyttää liika- eli ylituotanto, s. o. kun on valmistettu tavaroita enemmän kun voidaan saada kaupaksi. Silloin täytyy seisauttaa se teollisuusala, jota liika tuotanto koskee, ja silloin jää aina tuhansia, kymmeniä- ja satojatuhansia työmiehiä työttömäksi, joten ostokyky yhä enemmän alenee, epävarmuus lisääntyy ja pula leviää yhä laajemmalle synnyttäen yhä enemmän työttömyyttä. Sillä tavoin syntyvät rahapulat ja teollisuusseisahdukset. Ennen niitä sattui aika-ajoin pitempien tahi lyhempien väliaikojen kuluuttua, vaan nyt ne alkavat käydä alituisiksi lisääntyneen joukkoköyhyyden ja kasvavan kilpailun vaikutuksesta. Lyhyet vilkkaamman kaupan ajat synnyttävät suurempaa työvoimain kysyntää. Tämän kysynnän seisahdus, työvoiman arvon aleneminen ja ostokyvyn väheneminen vaikuttavat sen, että yhä suurempia ja suurempia palkkatyömiessjoukkoja työnnetään työttömien joukkoon, josta ne lopuksi siirtyvät ryysyköyhälistöön.

31. Pääoma on niinmuodoin suureksi vahingoksi, ja parasta varmaankin olisi poistaa se kokonaan?

— Ei suinkaan. Kuvaamani epäkohdat eivät johdu siitä, että pääomaa löytyy, vaan ne johtuvat pääoman väärinkäytöstä. Käsittääksemme tämän, täytyy meidän kuitenkin olla selvillä mitä pääomalla tarkoitetaan?

32. Mitä on pääoma?

— Pääoma on kokoontunutta työtä, jota käytetään uuden arvon luomiseen. Olla kapitalisti, merkitsee omis-

taa jotakin, joka tuottaa tuloja ilman omaa työtä, jotakin, joka tultuaan yhteyteen ihmisellisen työn kanssa tuottaa uutta arvoa. Pääoma ei ole ainoastaan rahaa, vaan voi olla myöskin raaka-aineita, maata, koneita, valtiopapereja, työkaluja ja tuhansia muita arvoesineitä ja aineita.

33. Pääomaa on siis myöskin puutarha, josta minä saan kasvikseni.

— Ei ole, se muuttuu vasta sitte siksi, kun sinä vuokraat sen jollekin toiselle, jonka työstä sinä saat tuloja tahi siinä tapauksessa, että sinä kauppaat sen tuloksia. Nykyaikaisen pääoman omituisuus on siinä, että se ihmisellisen työn yhteydessä tuottaa omistajalleen yliarvoa koron, voiton muodossa tahi jollakin muulla nimellä.

34. Eihän se pidä paikkaansa. Kauppias, joka tekee kauppaa tavaroilla, pankkiiri, joka lainailee rahoja, eiväthän he saa voittoaan toisten työstä?

— Ehkä eivät aina suoranaisesti, mutta välillisesti. Kauppa- ja koronkiskuri-pääoma ostaa ja myy rahaa tai tavaraa, mutta se myö kalliimmalla hinnalla kuin ostaa ja lainaa rahoja korkoa vastaan. Jollei se siis suoranaisesti ota voittoa toisten työstä, niin ottaa se sitä niiltä, jotka enemmän ovat saaneet sitä toisten työn kautta. Se ainoastaan semmoisissa tapauksissa muuttaa ennen saatua voittoa, valmistettua arvoa toiseen paikkaan tahi toisten haltuun.

35. Sinun mielestäsi siis ei voida pysyväisesti parantaa työmiesten asemaa nykyisen taloudellisen järjestelmän vallitessa?

— Ei, ei niinkauvan kuin yksityisillä on tuotantovälikappaleiden omistusoikeus.

36. Miten sitte voidaan saada tuotantovälikkappaleet yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi?

— Ensinnäkin ja etupäässä siten, että sellaisen toimintapiteen välttämättömyys tehdään kaikille tunnetuksi, toiseksi työväestön kasvavan luokkatietoisuuden avulla ja heidän pontevamman osanottonsa kautta luokkataisteluun ja kolmanneksi kapitalismin oma kehitys vaikuttaa siihen suuntaan. Samalla kuin pääoma polkee työmiehiä, käyvät kapitalistit keskenään kauheata hävityssotaa. Suuret koettavat kaikilla keinoilla hävittää pienet.

37. Miten se tapahtuu?

— Suurkapitalistien renkaitten, monopooliyhtiöitten ja trustien kautta. Sitte kun ne pienien pääomaintajajärjestö on saatu tuhotuiksi, jotka eivät voi kestä kilpailussa suurten pääomaintajajärjestö rinnalla, alkavat suurpohatat järjestää tuotantoa omalla tavallaan. Siten säästyy työvoimaa, joten työmiehet jäävät leivättömiksi. Öljy-, pumpuli-, sokeri-, nahka- ja kuparirenkaat, monopooliyhtiöt, ovat siitä todistuksena. Sellaisissa yrityksissä niinkuin osakeyhtiöissäkin jää kapitalistin persoona enemmän varjoon ja eloton pääoma astuu esille; tuotantotapa muuttuu yhä enemmän persoonattomaksi.

38. Täytyykö kapitalistisen kehityksen kulkea siihen suuntaan?

— Välttämättömästi, sillä alituinen koneitten, työaseitten ja työtapojen kehitys vaikuttaa, että pienemmät yritykset, joilla on vähemmän pääomaa, jäävät jälle suuremmista. Ainoastaan suuret teollisuuslaitokset voivat kulkea käsikädessä teknillisen kehityksen kanssa.

39. Tuleeko työväenluokka katselemaan tätä kehitystä toimeettomana?

— Ei suinkaan. Olen jo sanonut, että tietoisuus omasta asemastaan pakottaa työväkeä entistä tehokkaammin ottamaan osaa luokkataisteluun. Sitäpaitsi voivat he päämäärästä selvillä olevan tahtonsa kautta määrätä kehitykselle varma suunta. He voivat yhteenliittymisen avulla suojella itseään siitä sekä henkisestä että ruumiillisesta turmeluksesta, jolla heitä kapitalistinen tuotantojärjestelmä uhkaa. Tämä on työväenliikkeen lähimmäinen päämäärä ja sentähden me vaadimme työväensuojelulakia ja työajan lyhennystä.

II.

Kansan asema.

40. Kaikki mitä tähän saakka olen kuvannut, koskee ainoastaan palkkatyömiehiä. Sinun täytyy kuitenkin myöntää, että toiset luokat alemmissakin kansankerroksissa ovat suotuisammassa asemassa?

— Ei! Jos sinä alemmilla kansankerroksilla tarkoitat käsityöläisiä tahi muita, joiden toimeentulonsa vuoksi täytyy luottaa omaan työvoimaansa, niin huomaat sinä, että kaikki alempien kansankerrosten luokat ovat samalaisessa asemassa.

41. Mutta käsityöläiset ja ammatinharjoittajat voivat kuitenkin säästäväisyyden ja huolellisuuden avulla kohota asemassa.

— Ainoastaan erittäin onnellisissa tapauksissa. Heidän asemansa ei ole parempi kuin palkkatyömiehen, päinvastoin, se on usein huonompi. Käsityöläisen täytyy pysytellä suurtehtailijan rinnalla, mutta ei voi valmistaa yhtä huokealla kuin jälkimäinen. Samoin on asianlaita myöskin pikkukauppiaan suhteen.

42. Minkätähden se niin on?

— Vaikkei otetakaan huomioon käsityöläisen vähempää valmistuskykyä, joka johtuu pääoman pienuudesta

ja kauppamarkkinain puutteellisesta tuntemisesta, niin selviää se yksinkertaisesta esimerkistä. Kapitalisti, joka vuosittain valmistuttaa tavaroita 100,000 markan arvosta, voi tulla toimeen 5 % netto voitolla, 5,000:nella markalla, mutta käsityöläinen, joka valmistaa tavaroita 10,000:n markan arvosta, ei voi tulla toimeen 5 % voitolla, 500:lla markalla, vaan hänen täytyy saada vähintään 20 %. Se on yhtenä syynä siihen, että suurteollisuus syrjäyttää käsiteollisuuden.

43. Eikö käsiteollisuutta voida auttaa rajoittamalla elinkeinovapautta tahi lakkauttamalla se kokonaan?

— Ei voida, sillä elinkeinovapaus on porvarillisen yhteiskunnan elinehto; jos tahtoo lakkauttaa elinkeinovapauden, niin täytyy myöskin kieltää mekaanisten apukeinojen sekä höyryn, kaasun ja sähkön käyttäminen sekä palata takaisin keskiaikaiseen tuotantotapaan.

44. Mitä sinä ajattelet siitä, jos asetetaan ammattitaito liikkeenharjoittamisen ehdoksi?

— Se on itsensä pettämistä. Jollei ammattia taitamaton saisi harjoittaa liikettä, niin kapitalistit asettaisivat poikansa oppiin siinä tapauksessa etteivät voisi kiertää lakia hankkimalla itselleen bulvaaneja, jotka näennäisesti olisivat liikkeen omistajia, mutta kapitalisti kaiken voiton korjaisi taskuunsa. Pienteollisuus olisi yhtä auttamattomissa kuin ennenkin.

45. Kuinka on pientilallisten laita; eivätkö he ole paremmassa asemassa kuin kaupunkilaiset?

— Heidän asemansa on vielä huonompi. Heiltä puuttuu tilaisuutta yhteistoimintaan, joka sentään kau-

punkilaisilla on; maamiehen on myöskin vaikeampi antaa jollekin toiselle ammattialalle. Talollinen on tiluksensa orja, hänen täytyy viljellä sitä suurkapitaalin eduksi.

46. Mistä se johtuu?

— Talollisten velat ja kapitalistinen kehitys ovat siihen syynä. Kehitys on pakottanut maanomistajat raha-asioihin. Mutta ne vaativat sellaista harkintaan perustuvaa laskutaitoa, johon he eivät ole kypsyneet (vertaa tukkiyhtiöitä ja koskenostajia). Epätasainen kilpailu suurtilallisten kanssa ja viime vuosikymmeninä tapahtunut vallankumous elintavoissa y. m. s. suhteet ovat pakottaneet pientilalliset tekemään velkaa.

47. Sinä siis et pidä pientilallista itsenäisenä maanomistajana, vaan pikemmin palkkatyömiehenä?

— Hänen asemansa on vielä huonompi. Hän elää siinä erehdyttävässä käsityksessä, että hän on vapaa itsenomistava mies, ja kuitenkin täytyy hänen työskennellä hypoteekkipankeille yhtä ankarasti kuin konsaan hänen esi-isänsä läänitysherroille. Sellaiset talolliset, joiden velka nousee puoleen ja ylikin heidän maansa arvosta — ja sellaisia on paljo —, ovat pääoman palkkatyömiehiä.

48. Eikö heidän asemataan voida parantaa viljatullien avulla?

— Ei, sillä pientilallisilla on siksi vähä myytävää ja tullit tulisivat hyödyttämään ainoastaan suurtilallisia. Tullit kallistuttavat kaiken, mitä köyhät tarvitsevat, ja huonontaisivat siten pientilallistenkin asemaa.

49. Mitä tekee hallitus parantaakseen kansan asemaa?

— Hallitus väittää, ettei se ole niin huono kuin se on, ja kieltää kaupan-päällisiksi metsästy- ja kalastus-oikeuden tilattomilta.

50. Minkätähden hallitus menettelee siten?

— Ei korppi korpin silmää puhkaise. Valtiopäivilämmä istuu ainoastaan suurtilallisia, kapitalisteja ja muita etuoikeutetussa asemassa olevia, ja heidän etunsa ovat ristiriidassa kansan enemmistön etujen kanssa.

51. Millä tavoin voidaan sitte pientilallisten, torpparien ja muiden »alempien» kansankerrosten asemaa parantaa?

— Ainoastaan siten, että he itse auttavat itseään ja kieltävät omistavilta luokilta kaiken holhousvallan heidän suhteensa, mutta kun yläluokat tekevät kaiken voitavansa estääkseen kansan itsehallintoa, täytyy käyttää kaikki voimat valtiollisen vallan saavuttamiseksi.

52. Miten se voi tapahtua?

— Siten että kaikkialla vaaditaan jyrkästi *yleistä, yhtäläistä ja suoranaista äänioikeutta* ja jos vallassa-olijat siihen eivät hyvällä suostu, pakoitetaan heidät nöyrytmään tarkoituksenmukaisten työlakkojen avulla. Sitten kun äänioikeus on saatu, valitaan kunnallisiin luottamustoimiin ja valtiopäiville henkilöitä, jotka tinkimättä puolustavat alaluokkien etuja.

53. Nykyisten vaaliolojen vallitessa on mahdotonta saada sellaisia kansalaisia luottamustoimiin!

— Kansan täytyy lausua vaatimuksensa niin jyrkästi ja pontevasti, että hallituksen ja vallassa-olevien puolueitten täytyy muuttaa lait siinä suhteessa täysin oikeu-

den vaatimuksia tyydyttäväksi. Englannissa, Belgiassa ynnä muualla on parannukset saatu aikaan siten.

54. Luuletteko, että kansan asema paranisi, jos työväenasianajajia saataisiin valituksi luottamustoimiin ja valtiopäiville?

— Aivan varmaan, sillä siten pakotettaisiin sekä hallitus että puolueet käsittämään parannusten välttämättömyys.

55. Mihin toimenpiteisiin työväenasian harastajat ryhtyisivät, jos he valtaan pääsisivät.

— He koettaisivat levittää rauhan aatetta niin laajalle kuin mahdollista, joten seisovia sotajoukkoja voitaisiin vähentää ja kenties kokonaan lakkauttaa ja siten säästyisi monia miljoonia vuodessa; sitte he ryhtyisivät tarkastamaan virkamiesten palkkajärjestelmää, saadakseen siten työn ja palkan suuruuden paremmin vastaamaan toisiaan, siten säästyisi myöskin monta miljoonaa vuodessa; sitte voitaisi veroja alentaa niiltä, joille ne ovat olleet suhteettoman raskaana taakkana ja ylentää niille, jotka helposti voivat enemmänkin maksaa. Siten saataisiin riittämään saakka varoja todellisten epäkohtain korjaamiseksi, ja lopuksi mutta yhtäaikaan toimittaisiin siihen suuntaan, että tuotannon välikappaleet saataisiin yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi; alotettaisiin luonnollisesti suurteollisuudesta.

56. Sinun mielestäsi siis sosialismi on ainoa keino, jolla vähäväkisten asemaa voidaan parantaa?

— Niin on. Sosialismi tulee yhtä välttämättömästi valloittamaan kapitalistisen yhteiskunnan kuin kapitalistinen yhteiskunta aikoinaan valloitti läänityslaitosvallan.

57. Mutta jos kansalla on vähä oikeuksia, kuten sanot, niin on sillä myöskin vähä velvollisuuksia?

— Päinvastoin! Sen oikeudettomuus on päinvastaisessa suhteessa niihin velvollisuuksiin, joita sen täytyy noudattaa. Kansa on rikasten ja mahtavain, laiskurein ja nytkijäin vetojuhta.

58. Kaikkiallako?

— Aina kansan valtiollisen kehityksen mukaan. Täällä Suomessa on alaluokka aina saanut totella, olla vaiti ja maksaa veronsa, joista välilliset verot, tullit ja monet muut rasitukset ovat olleet suurimpana osana.

59. Eikö jokainen maksa suhteellisesti yhtä paljo veroa välillisen verotusjärjestelmän vallitessa ja eikö rikkaat kuluta enemmän (veronalaista tavaraa) kuin köyhät.

— Ei, sillä välillisistä veroista tulee ainoastaan siten tuntuvampi tulos, että ne otetaan yleisesti välttämättömistä ravinto- ja nautintoaineista, joita kansa käyttää, kuten kahvista, sokerista, suolasta, tupakasta, lamppuöljystä y. m. semmoisista. Ja kun elintarpeisiin käytetään sitä suurempi osa tuloista mitä pienemmät tulot ovat, niin tulee köyhempien suoritettavaksi suhteellisesti suurin osa verokuormasta. Viisihenkinen rikas perhe 10,000 markan vuosituloilla ei käytä 10 kertaa enemmän kahvia, sokeria, suolaa, lamppuöljyä y. m. kuin 5-henkinen perhe, jolla on 1,000 markkaa tuloja vuodessa.

60. Onko aina ollut samaten?

— Ei samassa määrässä! Kansa ei ollut ennen niin rasitettu kuin nykyään. Välillisen verotuksen kautta

voidaan kuitenkin salata asianlaita, sillä jos täytyisi yhtä aikaa rahassa maksaa ne summat, jotka tullien ja muiden verotusten kautta kansalta otetaan, niin tyytymättömyys kasvaisi sietämättömäksi.

61. Eikö löydy mitään puoluetta, joka taistelee kansan oikeuksien puolesta ja hädän poistamiseksi?

— Ei mikään muu kuin työväenpuolue, vaikkakin kaikki puolueet esiintyvät kansan ystävinä.

62. Eivätkö vapaamieliskansanvaltaiset ole kansan ystäviä?

— Eivät! Vapaamieliskansanvaltaiset tahtovat pysyttää nykyisen tuotantojärjestelmän ja sen mukana seuraavan kaikkien sodan kaikkia vastaan ja vastustavat tuotantovälikappaleiden saattamista yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi, mikä on suoranaista kehityksen vastustamista.

III.

Mitä sosialismi tahtoo.

63. Kuka sinä olet?

— Minä olen sosialisti tahi paremmin sanottuna sosialdemokraatti.

64. Mitä sosialdemokraatti tarkoittaa?

— Sosialdemokraatti on jokainen, joka tahtoo, että kansalla pitäisi olla rajaton itsemääräämisoikeus, ja joka toimii siihen suuntaan, että yleiseksi mielipiteeksi saataisiin käsitys, että yhteiskunnalliset epäkohdat saadaan poistetuksi ainoastaan sosialistisen tuotantojärjestelmän välityksellä.

65. Mitä tarkoitetaan sosialistisella tuotantojärjestelmällä?

— Sosialistiseksi kutsutaan sellaista tuotantojärjestelmää, jossa ei tavaroita valmisteta järjestyksettömästi tuntemattomille ostajille ja tuntemattomia tarpeita varten, ja sen järjestelmän vallitessa ei kauppapääoma saa anastaa tavaroita niitä voitolla myydäkseen. Sosialistisella tuotannolla tarkoitetaan tavaroiden valmistusta kaikkien kansalaisten ruumiillisten ja henkisten tarpeitten tyydyttämiseksi; sen järjestelmän vallitessa ei tavaroiden valmistusta enää määrää pääoman voitonnälkä.

66. Millä tavoin yhteiskunta voi määrätä tarpeittensa suuruuden?

— Työnjaon ja kehittyneen tekniikan perusteella tullaan tavaravalmistusta harjoittamaan ammattiryhmittäin. Järkiperaisten tilastollisten tietojen avulla, joiden hankkimiseksi saadaan riittävästi varoja sitte kun suuri joukko nykyään tavallisia, mutta terveelle kehitykselle tarpeettomia menoja on poistettu, tulee helpoksi määrätä, kuinka paljon kunkin ammattiryhmän on valmistettava yleisen tarpeen tyydyttämiseksi.

67. Kuka määrää menekkipaikkain alat sitte kun vapaa tavaravaihto on lakkautettu?

— Kaikkien ammattiryhmäin yhteisesti valitsema kansataloudellinen neuvosto, josta muodostuu *tulevaisuuden hallitus*. Sitäpaitsi tulee useiden ammattien kuten räätilien, leipurien, teurastajain osaksi paikallisten tarpeitten tyydyttäminen.

68. Voidaanko sosialistinen tuotantojärjestelmä sovelluttaa myöskin maanviljelykseen?

— Voidaan kyllä. Siellä missä suurviljelys on edullisinta, voivat saman seudun maanviljelijät omistaa ja käyttää koneita yhteisesti. Siellä taasen, missä pienviljelys on edullisempaa, käy myöskin laatuun työskennellä niin sanoakseni yhteiseen pesään. Yksityiset viljelijät maapalstojaan, joita heille on annettu viljeltäväksi, mutta tuotteet, siinä määrin kuin niitä saadaan yli maanviljelijäin ja heidän perheittensä oman tarpeen, käytetään samoin kuin kaikkien muidenkin ammattiryhmäin tuotteet, kansatalousneuvoston laatiman tilaston mukaan. Täten pääsee maanviljelijäkin osalliseksi niistä sivistyksen tuotteista, joita saadaan muilla ammattialoilla ja siten heidänkään ei tarvitse

elää yksinomaan niistä maanviljelystuotteista, joita he omalla työllään saavat eikä myöskään tarvitse työskennellä ylenmäärin pitkiä päiviä ahtaissa olosuhteissa. Sellaisen yhteistyön kautta muun yhteiskunnan kanssa saattaa maanviljelijänkin elämä tulla sisältörikkaaksi ja valoisaksi.

Väliaikaisena yhteistyömuotona saattaa onnistua jo nykyisessäkin yhteiskunnassa pikkutilallisten yhteenliittymisen avulla yhteisten lainarahastojen perustaminen, tavarain ostaminen yhteisesti ja maanviljelystuotteiden yhteinen myynti. Tähän suuntaan on jo eräissä maissa toimittukin ja saattaa olla, että täten olot maanviljelyksen alalla kehittyvät sellaisiksi kuin niiden pitääkin olla.

69. Solialistisessa yhteiskunnassahan laiska tulee saamaan yhtä paljon kuin ahkerakin?

— Joka ei työtä tee, hän ei syödäkään saa. Sitäpaitsi järjestystä työjakoa käyttämällä tuleekin jokaisen yksityisen osalle niin vähä yhteiskunnalle välttämätöntä työtä, ettei silloin enää kenenkään tee mielikään päästä vähemmällä ja jokainen tekee osansa halukkaasti. Nykyisessä yhteiskunnassa sitävastoin moni laiska saapi sata- ja tuhatkertaisesti enemmän kuin ahkera.

70. Yhteiskunnastahan tulee silloin jonkinlainen kuritushuone?

— Niin tulee, jos siten tahdotaan nimittää oloja, joissa kaikilla ovat samallaiset oikeudet ja joissa ei mitkään elatushuolet tule kysymykseenkään. Mutta sellainen kuritushuone on sentään *paratiisi* verratuna nykyiseen kapitalistiseen kuritushuoneeseen, jossa suuri enemmistö on pakotettu nälkäkuoleman uhalla tottelemaan tehtaan vihellyspilliä tahi herraskartanon ruokakelloa ja jossa myös-

kin itseomistavat pikkutilalliset ja muut »itsenäiset» elävät suurkapitaalın armoilla ja jota heidän kuitenkin täytyy alituisesti kasvattaa koroilla ynnä muilla ankaran työn ja toimen tuloksilla.

71. Tahtooko sosialdemokratia saada uudet yhteiskunnalliset olot käytäntöön äkillisesti ja väkivaltaisesti?

— Ei, uudet yhteiskunnalliset olosuhteet eivät voi menestyä ennenkuin niitä vastaavat edellytykset ovat olemassa.

72. Millä tavoin ne edellytykset syntyvät?

— Ne syntyvät nykyisiä olosuhteita muodostelemalla ja kehittämällä, kapitalismin avulla ja siinä määrässä, kuin työväenluokka tulee itsetietoiseksi asemastaan ja kehittää siveellisiä ja henkisiä ominaisuuksiaan.

73. Jos tämä kehityskulku edistyy välttämättömyyden pakosta, niin mitä hyötyä sitte on sosialistisesta agitatsioonista?

— Sen avulla lievennetään vanhan yhteiskunnan synnytystuskia. Sosialdemokraatit tahtovat levittää sivistystä kansan keskuuteen ja näyttää sille, miten on menettävä, jotta mahdollisimman pian päästäisiin vapaaksi kapitalismin kahleista. Sitäpaitsi on sosialdemokratiaan velvollisuutena työskennellä kaikkien kansaa vastaan tähdätyjen taantumisyriyten vastustamiseksi, jonka kaikki muut puolueet ovat laiminlyöneet.

74. Tarkoitatko sosialdemokraatein valtiolista taistelua?

— Tarkoiton! Kaikki muut puolueet ilman poikkeusta ovat kansallisvihollisia, koska ne edustavat kapitalis-

tein etuja ja tahtovat pysyttää nykyiset olot. Valtiopäivillä ovat ainoastaan ne puolueet edustettuina ja sentähden nekin työskentelevät ainoastaan yläluokkien etujen tyydyttämiseksi.

75. Sosialistithan tahtovat saavuttaa valtiollista valtaa?

— Niin kyllä, mutta se on ainoastaan pelastuksen keino, jonka avulla ei tahdota kohottaa työväenluokkaa toisten luokkien hallitsijaksi, vaan poistetaan luokkavalta kokonaan. Sosialistit vaativat vapaata yhteiskuntaa.

76. »Vapaassa yhteiskunnassa» vallitsee luonnollisesti vapaa rakkaus, vai miten?

— Parempi olisi ollut kysyäksesi, eikö vapaa rakkaus ole vallassa nykyisessä kapitalistisessa yhteiskunnassa, joka käsittelee »rakkautta» kuin muutakin markkinatavaraa.

Sanomalehtien ilmoitusosastoissa ja naimatoimistojen välityksellä harjoitetaan kauppaa rahan ja »rakkauden» kesken aivan julkisesti, muutoin tapahtuu se sovinnaisen »hyvien» tapojen» turvassa. Varakkaitten luokkien keskuudessa rakkaus ja avioliitto ovat alistetut kysyntä- ja tarjoilulain alaiseksi. Sentähden syntyykin melua ja kauhistusta, jos rikas mies ottaa vaimokseen köyhän tytön. Kapitalismi ostaa »vapaata rakkautta» kaduilla, portto-loissa tahi omissa upeissa salongeissaan. Sosialdemokrat-tisessa yhteiskunnassa tulee vallitsemaan toiselle perustalle rakettu vapaa rakkaus: keskinäiseen sopusointuun perustuva liitto miehen ja naisen välillä.

77. Niin muodoin naisyhteisyys?

— Naisyhteisyys vallitsee nyt omistavain luokkien keskuudessa, jossa jokainen ostaa itselleen naisen. Sosialis-

tisessa yhteiskunnassa, jossa kumpaisellakin sukupuolella on samat oikeudet ja samat velvollisuudet, tulee seurustelu siveellisemmälle perustalle kuin nykyisessä.

78. Mutta sanotaanhan kuitenkin, että sosialistit tahtovat hävittää siveyden?

— Jos joku tahtoo hävittää siveyden, niin sen tekee kapitalistinen yhteiskunta, jonka ensimmäinen siveyskäsky on: Kulta maailmaa hallitkoon. Tämän käskyn kautta estetään kaikki ihmislouheen hyvät ja jalot ominaisuudet kehittymästä. Kapitalismi synnyttää rikkauten janoa ja ahneutta, varkaita, petturia, murhaajia ja rikoksellisia joka laatua. Sosialismi poistaa useimmat rikoksien syyt, jotka johtuvat yksityisestä omistusoikeudesta ja sen aikaansaamasta olemassaolon taistelusta.

79. Etkö pidä taistelua olemassaolosta oikeutettuna?

— Kyllä eläinmaailmassa, mutta ei sivistyneessä ihmiskunnassa, se on alentavaa. Kapitalismi pakottaa ihmiset petoeläinten tavoin taistelemaan toisiaan vastaan, vaikka järki käskee yksimielisinä seisomaan rinnakkain, jotta voitaisiin pakottaa luonto antamaan loppumattomasta varastostaan mahdollisimman paljo kaikkien yhteiseksi menestykseksi.

80. Millä kannalla sosialistit ovat uskonnon suhteen?

— Uskonto on jokaisen ihmisen yksityisasia. Uskontoa ei voida poistaa, koska se johtuu ihmisellisestä tarpeesta etsiä enemmän ilmiöitten syitä kuin me aistimme avulla voimme havaita tai käsittää. Kuten useat katsantokannat todistavat, tyydytetään tätä tarvetta useam-

malla eri tavalla. Toiset tyydyttävät sitä hankkimalla lisää tietoja, toiset uskomalla johonkin yliluonnolliseen. Niinkauvan kuin löytyy ihmisiä, jotka tarvitsevat yliluonnollisia selityksiä luonnon salaisuuksiin, ei voida kieltää heitä tätä tarvettaan tyydyttämästä.

81. Sosialismi ei ole niinmuodoin mikään uskonnon vastustaja?

— Ei, ei sellaisen uskonnon kuin tässä ylempänä on selitetty, mutta sellaista uskontoa sosialismi vastustaa, jota käytetään kansan pysyttämiseksi sorronalaisuudessa, tietämättömyydessä ja alhaisessa asemassaan. Uskonnon palvelijat ovat myöskin usein suurkapitalismin kätyriä selittäessään köyhyyden ja kurjuuden kuuluvan »jumalalliseen maailmanjärjestykseen».

82. Eikö sosialismi ole ristiriidassa ihmisellisen luonteen kanssa, joka on itsekäs?

— Se on tavallinen vastustajaimme väitys. Itsensä puolustusvaisto eli itsekkäisyys on välttämätön ominaisuus kaikille eläville olennoille ja sitä on sekä kasveilla että eläimillä. Tämä luonnollinen ja terve itsekkäisyys on sinään hyvä, mutta kapitalismi kiihoittaa ihmisen itsekkäitä taipumuksia luonnottomaan määrään. Toisellaisissa yhteiskuntaoloissa rajoittuu itsekkäisyys. Sentähden ovat ihmiset nykyään toisellaisia kuin 2000 vuotta sitte, kun ne elivät yhteisesti heimottain, ja sentähden tulevat ne myöskin olemaan toisellaisia socialistisessa yhteiskunnassa.

Toimikaamme kaikin voimin uusien olojen ja uuden yhteiskunnan saavuttamiseksi, jossa *vapaus, veljeys ja tasa-arvo* eivät ole tyhjiä puheenparsia, vaan kaikkien onni on kokonaisuuden yhteinen laki.
